

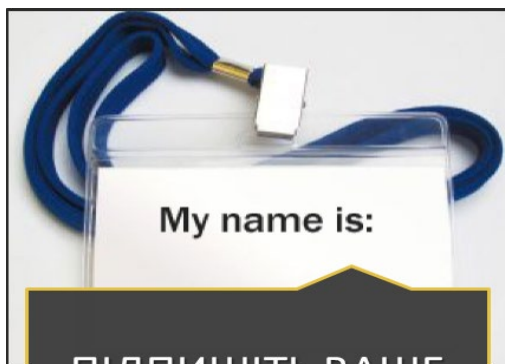
Середньострокове бюджетне планування в територіальних громадах (практичні кейси)

Тетяна Овчаренко

експерт-консультант, консультант Програми DOBRE

Бюджет та управління фінансами Програми USAID DOBRE

Ця презентація стала можливою завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Комьюнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи Уряду Сполучених Штатів.

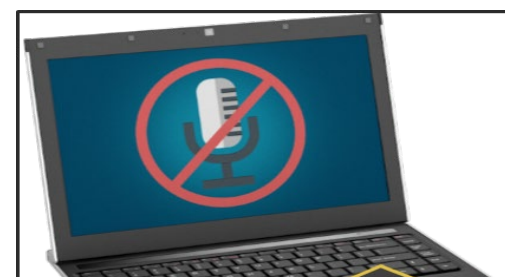

My name is:

**ПІДПИШІТЬ ВАШЕ
ІМ'Я У ЧАТІ**

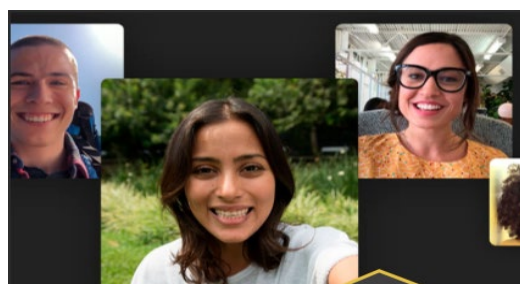
**ПЕРЕВІРТЕ РОБОТУ
КАМЕРИ ТА
МІКРОФОНА**

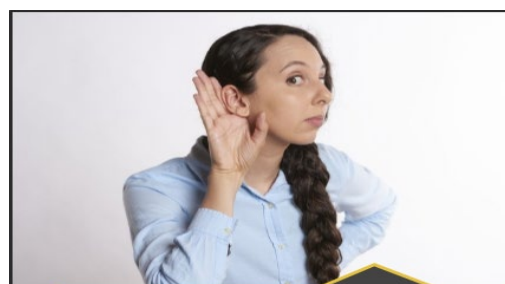
**ВИМКНІТЬ
МІКРОФОН, КОЛИ
ВИ НЕ ГОВОРІТЕ**

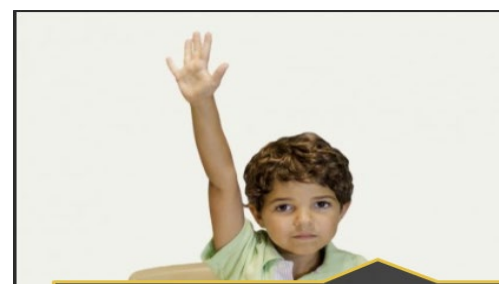
**ПЕРЕВІРЬТЕ
ЗВ'ЯЗОК УПРОДОВЖ
ПОДІЇ**

**ЗА МОЖЛИВОСТІ,
ТРИМАЙТЕ ВІДЕО
УВІМКНЕНИМ**

СЛУХАЙТЕ ІНШИХ

ПІДНІМІТЬ РУКУ

CHAT

**ВИКОРИСТОВУЙТЕ
ЧАТ ДЛЯ ЗАПИТАНЬ**

Мета онлайн - семінару

Нарощування місцевого потенціалу та компетенцій з питань бюджетування в громадах в умовах запровадження середньострокового бюджетного планування

Завдання онлайн - семінару

- Обговорити роль та місце Бюджетної декларації у системі середньострокового планування місцевих бюджетів і дії ОМС після її схвалення;
- Розглянути основні вимоги до Прогнозу бюджету ТГ
- Опрацювати практичні питання щодо визначення прогностичних показників за доходами і видатками на середньостроковий період;
- Обговорити практичні кроки з формування Прогнозу бюджету ТГ із застосуванням ІАС «**LOGICA**»
- Обговорити питання схвалення та розгляду Прогнозу бюджету громади

Зміни до БКУ:

- створення правового підґрунтя для запровадження середньострокового бюджетного планування
- удосконалення окремих норм Бюджетного кодексу України.

Визначено, що:

Середньострокове бюджетне планування здійснюється на **середньостроковий період, який включає плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди**

- ✓ Середньострокове бюджетне планування є складовою частиною бюджетного процесу на місцевому рівні.

Новації середньострокового планування

Запровадження Бюджетної декларації

Новий бюджетний календар

Розширення бюджетних правил

Узгодження стратегічного та бюджетного планування

Додалася нова
стадія
бюджетного
процесу

- складання та розгляд Бюджетної декларації (**прогнозу місцевого бюджету**) і прийняття рішення щодо них;
- складання проектів бюджетів;
- розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (**рішення про місцевий бюджет**);
- виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону про Державний бюджет України (**рішення про місцевий бюджет**);
- підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього.

- **Бюджетна декларація** – документ середньострокового бюджетного планування, що визначає засади бюджетної політики і показники державного бюджету на середньостроковий період та **є основою для складання** проекту Державного бюджету України і **прогнозів місцевих бюджетів.**
- **Бюджетна декларація і макропоказники** економічного і соціального розвитку України схвалюватимуться Кабінетом Міністрів **одночасно** – не пізніше **1 червня року**, який передує плановому

Бюджетна декларація по факту стає головним документом бюджетного процесу

1. Складання та схвалення виконавчим органом прогнозу місцевого бюджету, розгляд місцевою радою у визначному нею порядку (стаття 75¹ БКУ)

2. Складання проекту бюджету громади (частини 3-5 статті 75, стаття 76 БКУ)

3. Розгляд проекту та прийняття рішення про місцевий бюджет (стаття 77 БКУ)

4. Виконання бюджету ОТГ включаючи внесення змін до рішення про місцевий бюджет (стаття 78 БКУ)

5. Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету громади і прийняття рішення щодо нього (ст. 80 БКУ)

Органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями

(правами і обов'язками з управління бюджетними коштами)

- ✓ рада ОТГ,
- ✓ її виконавчий орган та його самостійні підрозділи,
- ✓ голова, його заступники, всі інші посадові особи,
- ✓ дорадчі ради,
- ✓ робочі групи,
- ✓ установи,
- ✓ комунальні підприємства,
- ✓ громадські організації,
- ✓ громадяни

всі суб'єкти, які мають (або наділені за рішенням ради ОТГ) права, обов'язки щодо бюджетних коштів громади

(приймають та виконують рішення, залучаються до публічних обговорень та здійснюють контролюючі та наглядові функції, інвестують в бюджет ОТГ, надають пропозиції та приймають участь у Громадському бюджеті тощо)

1 березня — Мінфін отримує від:

Мінекономрозвитку — орієнтовний макропрогноз;

НБУ — орієнтовну інформацію про розрахунок показників частини прибутку;

Мінсоцполітики — попередні соцстандарти;

Вищої ради правосуддя — пропозиції щодо фінансового забезпечення судової влади.

15 квітня — Мінфін отримує від:

Мінекономрозвитку — уточнений макропрогноз;

НБУ — уточнені показники частини прибутку, що перераховуються до бюджету;

РНБО розподіл видатків на оборону та безпеку на кожен рік між ГРК.

15 травня — до КМУ подають:

Мінфін — проект Бюджетної декларації;

Мінекономрозвитку — макропрогноз.

31 травня — КМУ схвалює макропрогноз та проект Бюджетної декларації.

3 червня — КМУ подає проект Бюджетної декларації до ВРУ.

14 липня — ВРУ приймає рішення щодо Бюджетної декларації.

15 вересня — КМУ подає на розгляд ВРУ проекту ЗУ Про Державний бюджет України

Складання прогнозу бюджету,
схвалення його виконавчим органом та розгляд схваленого
прогнозу місцевою радою у визначеному нею порядку

**до 15 серпня,
Не пізніше 1 вересня року, що передує
плановому**

Складання проекту бюджету, підготовка проекту рішення
про бюджет та його схвалення виконавчим органом ради

**з 1 вересня до 1 грудня року, що
предує плановому**

Подання проекту рішення про бюджет місцевій раді для
затвердження

початок грудня року, що передує
плановому

Розгляд проекту рішення про бюджет місцевою радою та
його прийняття

**до 25 грудня року, що передує
плановому**

Виконання бюджету, в т. ч. внесення змін до рішення про
бюджет громади

**з 1 січня до 31 грудня бюджетного
року**

Підготовка звітів про виконання бюджету громади

місячний – до 10 числа
квартал – до 23 числа місяця за звітним

Подання виконавчим органом ради кварталних та річного
звітів до місцевої ради

двомісячний строк після завершення
відповідного бюджетного періоду

Перевірка річного звіту комісією з питань бюджету та
затвердження або прийняття іншого рішення

у терміни, визначені регламентом ради

Прогноз бюджету громади:

- ❑ є документом **середньострокового бюджетного планування**, що визначає показники місцевого бюджету на середньостроковий період і є **основою** для складання проекту місцевого бюджету
- ❑ щороку складається місцевим фінансовим органом спільно з іншими головними розпорядниками на три роки – плановий та два наступні–бюджетних коштів

Відповідно до:

- цілей та пріоритетів, визначених у Стратегії,
- на виконання прийнятого **поетапного Плану заходів** із забезпечення якісного бюджетного планування

з урахуванням:

- ✓ Бюджетної декларації,
- ✓ попереднього прогнозу бюджету громади,
- ✓ аналізу виконання бюджету громади у попередніх та поточному бюджетному періодах.

Місцеві фінансові органи та головні розпорядники коштів відповідальні за розробку прогнозів місцевих бюджетів

Виконавчі органи місцевих рад відповідальні за їх схвалення.

Коли починаємо безпосередню роботу по формуванню прогнозу місцевого бюджету

- Після прийняття ВРУ **Бюджетної декларації**

Ураховуються **прогнозні макро економічні показники** на три роки, що визначаються у **Бюджетній декларації**:

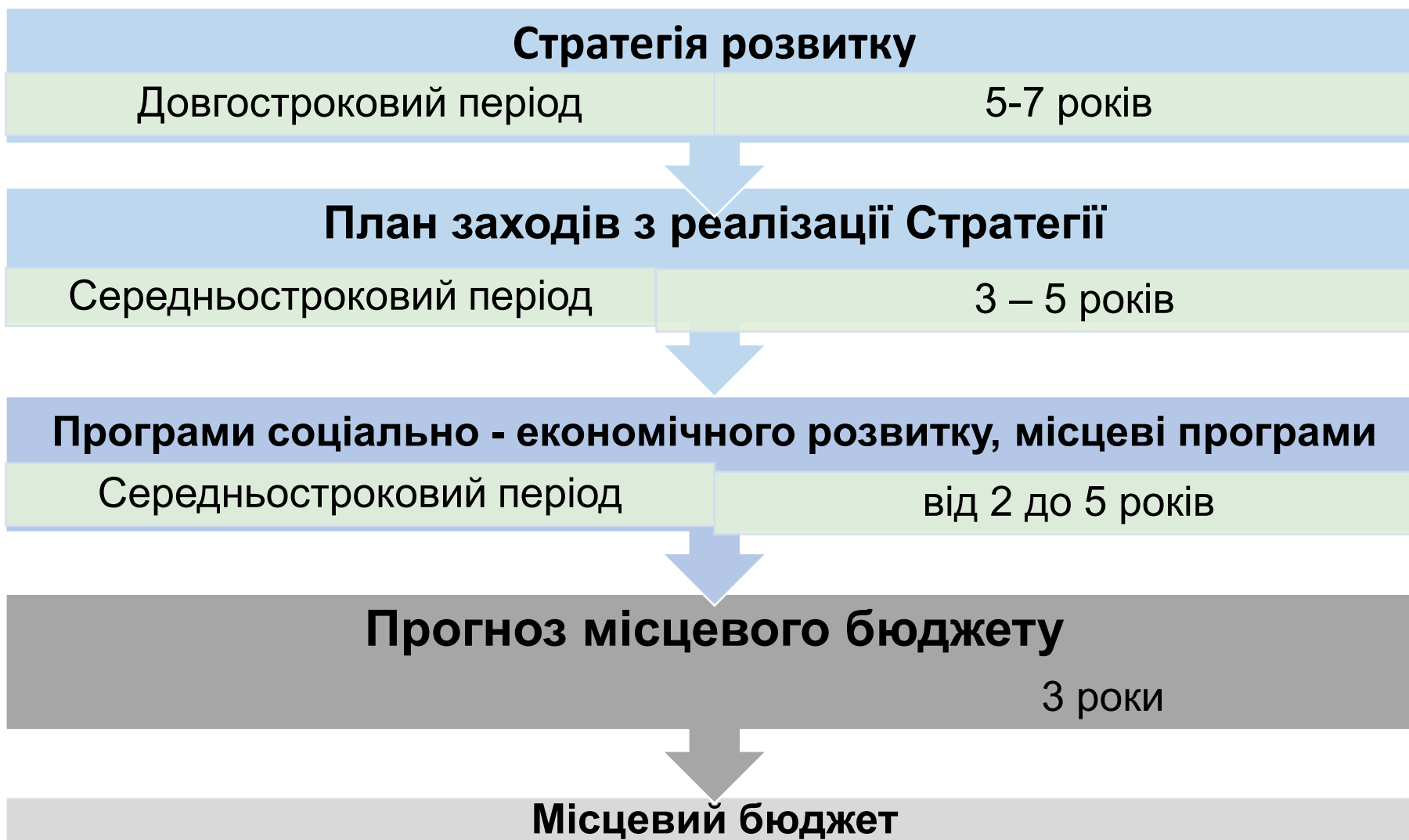
- індекс споживчих цін;
- індекс цін виробників;
- грошові доходи населення (номінальні та реальні);
- мінімальна заробітна плата та середньомісячна зарплата робітників і службовців;
- розмір 1 тарифного розряду за ЄТС;
- прожитковий мінімум;
- індекс реальної заробітної плати робітників і службовців;
- рівень зареєстрованого безробіття на кінець року.

- **Стратегічні документи**, що є в ОТГ (статут, Стратегія, Програма чи Прогноз економічного та соціального розвитку, інвестиційний паспорт громади, Бюджетний регламент, положення про виконавчі органи, задіяні у бюджетному процесі, та посадові інструкції конкретних працівників тощо)
- Якісна інформація **щодо отримувачів послуг** за бюджетні кошти (кількість тих, хто проживає, працевлаштований, яку зарплату отримують працевлаштовані, яка кількість видів пільг, скільки пільг за видами та у сумі припадає на одну людину-отримувача тощо)
- Сума **прямих і непрямих видатків** за рахунок публічних фінансів
- **Стадії та учасники** бюджетного процесу в ОТГ в умовах середньострокового планування

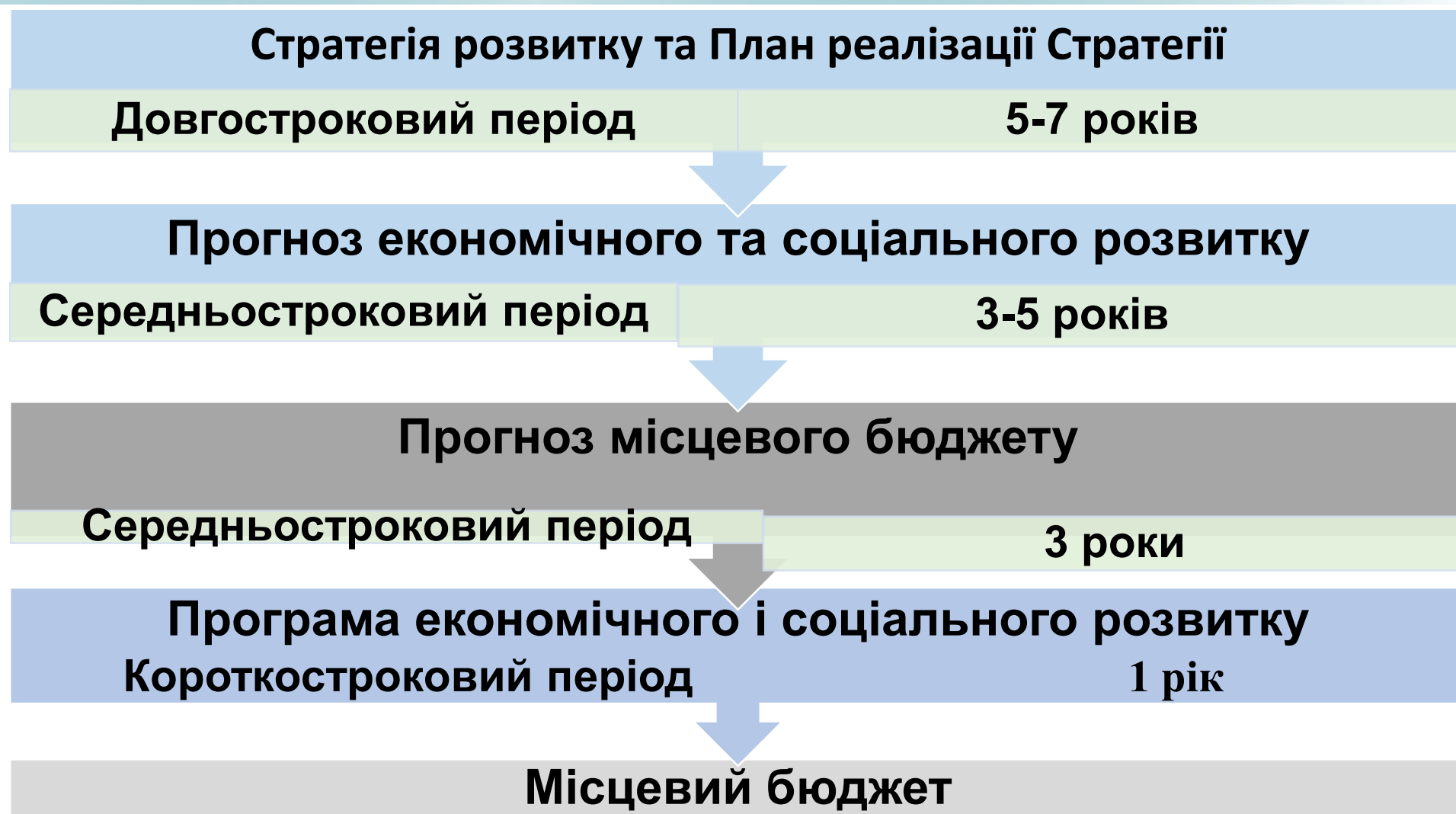
Бюджетні документи формуються на основі програмних документів, сформованих на **довгостроковий та середньостроковий** період.

У разі зміни поточних напрямків – потрібне уточнення програмних документів шляхом внесення змін до бюджету

Формування. Програми соціально – економічного розвитку на короткостроковий період (рік). Такий порядок формування більш гнучкий – у поточному бюджеті коригуються короткотермінові документи

- **Трирічний план має покривати всі місцеві видатки** Як мінімум, мають забезпечуватися видатки органів самоврядування на виконання власних та делегованих повноважень
- **Строк планування має складати 3 роки** Обов'язкова прив'язка середньострокового планування до стратегії ОТГ та поточного планування
- **Обмеження видатків з чітким визначенням пріоритетів** Видатки мають бути обмежені як на рівні головних розпорядників бюджетних коштів, так і на рівні розпорядників коштів нижчого рівня, бажано проводити планування із глибокою деталізацією видатків за галузевою ознакою.
- **Прогнозування доходів має бути адекватним** Надходження до бюджету ОТГ мають прогнозуватися відповідно до економічної ситуації в громаді та з урахуванням діючих норм ПКУ та БКУ, можливих змін у законодавстві або у справлянні доходів, якщо такі вже відомі
- **Ступінь деталізації прогнозу надходжень має відповідати ступеню деталізації видатків** Збільшення видатків повинно мати визначене джерело
- **Аналіз відхилень** Всі відхилення від плану мають ретельно вивчатися та пояснюватися – аналізувати причини таких відхилень, які фактори, чи дії посадових осіб, головних розпорядників, установ призвели до виникнення відхилень. Треба заздалегідь передбачити, які дії мають стати реакцією на виявлені відхилення
- **Складання декількох сценаріїв прогнозу** Заздалегідь мати кілька можливих варіантів та програму дій у разі зміни ситуації

**Введення
початкових
простіших
форм
середньостр
окового
бюджетного
планування**

- ✓ **середньострокових фінансових рамок або середньострокових рамок бюджету;**
- ✓ **середньострокового планування витрат (встановити чіткі ліміти бюджетних витрат, надати їм обов'язкового характеру для всіх розпорядників бюджетних коштів);**
- ✓ **інтегрування річних бюджетів в середньострокові рамки;**
- ✓ **створення системи моніторингу й процедур для коригування бюджетних планів на випадок непередбачуваних ситуацій;**
- ✓ **формування реалістичних оцінок фінансових наслідків поточних рішень у середньостроковому періоді**
- ✓ **запровадження механізмів управління кадрами та передбачення заходів з підвищення їх кваліфікації (неврахування цього фактору може призвести до непродуктивного витрачання значних ресурсів із мінімальним ефектом для якості бюджетного процесу).**

Основні типи рамок умов складання середньострокового бюджету у міжнародній практиці

- 1. Середньострокові фіскальні рамки,** котрі використовують невеликий набір фіскальних змінних і в більшості випадків обмежуються визначенням цілей фіскальної політики та поданням прогнозних макропоказників
- 2. Середньострокові рамки бюджету,** що разом із прогнозними індикаторами включають цільові показники (граничні рівні) видатків окремих адміністративних одиниць. Цей тип середньострокового бюджету має на меті збереження загальної фіскальної дисципліни; за таким підходом граничні рівні видатків встановлюються з розбивкою за функціями, секторами чи міністерствами.
- 3. Середньострокові рамки видатків,** котрі є найбільш деталізованим і ретельно опрацьованим інструментом середньострокового планування, який містить також елементи програмно-цільового бюджетування та слугує підвищенню ефективності витрачання державних коштів

Типи рамоквих умов складання середньострокового бюджету громади			Види цільових, прогнозних чи граничних показників
Середньострокові рамки видатків	Середньострокові фінансові рамки	Середньострокові фінансові рамки	Ліміт загального обсягу видатків бюджету громади
			Прогноз загального обсягу доходів громади
	Середньострокові рамки бюджету		Прогноз доходів бюджету за видами джерел
			План видатків у розрізі ГРК (галузей, у разі, якщо 1 ГРК)
			План видатків бюджету громади
			План видатків у розрізі бюджетних програм
			Прогноз фінансування бюджетних програм

- **План заходів щодо складання прогнозу місцевого бюджету;**
- **План заходів щодо складання проекту місцевого бюджету.**

Мета

- ✓ дотримання в процесі планування чіткого взаємозв'язку між стратегічними документами, що прийняті в територіальній громаді на довгострокову перспективу з поточним бюджетуванням
- ✓ своєчасне складання трирічного прогнозу бюджету громади та проекту бюджету на плановий період

Визначати

- конкретні терміни проведення заходів та підготовки і подання матеріалів;
- відповідальних виконавців за заходами та процедурами та відповідальних за підготовку та подання матеріалів;
- інше, як то обговорення, оприлюднення матеріалів, залучення громадськості тощо

Коли приймати

- Щорічно

Затвердження • плани заходів мають бути затверджені **виконавчим органом ради**

Скільки має бути прийнято планів

➤ плани можуть складатися та прийматися окремо за кожним етапом бюджетного планування в громаді, або один загальний

Граничні терміни прийняття

- **15 травня** поточного року — щодо плану із складання **прогнозу** місцевого бюджету;
- **01 вересня** поточного року — щодо плану із складання **проекту** та прийняття рішення про бюджет громади.
- **15 травня** поточного року – у разі затвердження **одного** поетапного Плану заходів із складання прогнозу та проекту місцевого бюджету

Виконавчий орган місцевої ради:

- затверджує план заходів зі складання Прогнозу
- схвалює Прогноз (не пізніше 1 вересня року, що передує плановому)
- подає Прогноз до місцевої ради (у 5-денний строк після схвалення)

Місцева рада:

- розглядає Прогноз у порядку, визначеному радою

Місцевий фінорган

- здійснює **координацію** процесу складання Прогнозу
- складає Прогноз спільно з іншими головними розпорядниками бюджетних коштів

У розумінні бюджетного законодавства всі учасники бюджетного процесу, ГРК, одержувачі бюджетних коштів є підзвітними місцевим фінансовим органам.

Ч. 3 ст. 75¹ БКУ

Сам виконавчий орган ради, як головний розпорядник у розумінні бюджетного законодавства, є підконтрольним та підзвітним з боку одного зі своїх структурних елементів — місцевого фінансового органу.

Накази місцевих фінансових органів є документами, **обов'язковими до виконання** всіма учасниками бюджетного процесу

- Здійснює загальну координацію процесу підготовки Прогнозу
- Готує та подає на затвердження виконавчому органу місцевої ради План заходів зі складання Прогнозу
- Визначає тенденції виконання дохідної та видаткової частини бюджету на підставі аналізу звітів про його виконання у попередніх та поточному бюджетних періодах
- Формує показники Прогнозу
  - ✓ прогнозує обсяги доходів місцевого бюджету
  - ✓ визначає обсяги фінансування місцевого бюджету
  - ✓ визначає обсяги повернення кредитів до місцевого бюджету
  - ✓ визначає орієнтовні загальні та граничні показники видатків бюджету та надання кредитів
- доводить до ГРК інструкції з підготовки пропозицій до прогнозу місцевого бюджету та орієнтовні граничні показники витрат з місцевого бюджету на середньостроковий період,
- Здійснює аналіз поданих ГРК пропозицій до Прогнозу
- Керівник місцевого фінансового органу приймає рішення про включення пропозицій ГРК до Прогнозу
- Спільно з ГРК складає прогноз місцевого бюджету за типовою формою, визначеною Мінфіном
- Подає Прогноз на погодження виконавчому комітету місцевої ради

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Повноваження ГРК щодо прогнозу бюджету

- **Готують та подають фінансовому органу пропозиції до Прогнозу**

Пропозиції готуються з урахуванням:

- ✓ Інструкцій, доведених фінансовим органом;
- ✓ орієнтовних граничних показників видатків та надання кредитів;
- ✓ програмних документів щодо розвитку відповідної галузі;
- ✓ місцевих програм, затверджених радою;
- ✓ погоджувальних нарадах щодо узгодження показників до Прогнозу

- **Беруть участь в:**

- ✓ засіданнях під час розгляду Прогнозу в місцевій рад

Місцевий фінорган,
згідно власних повноважень,
визначених БКУ:

Очолює процес планування як доходів, так і витрат

Формулює визначення пріоритетів видаткової політики на базі стратегії розвитку громади на середньострокову перспективу

Доводить до головних розпорядників коштів орієнтовні «стелі» витрат та Інструкції з підготовки пропозицій трирічного прогнозу (трирічного фінансового плану)

ГРК

на основі інформації, отриманої від місцевого фіноргану:

Розробляють середньострокові бюджетні програми

Планують стратегічно, визначають пріоритети у своїх секторах

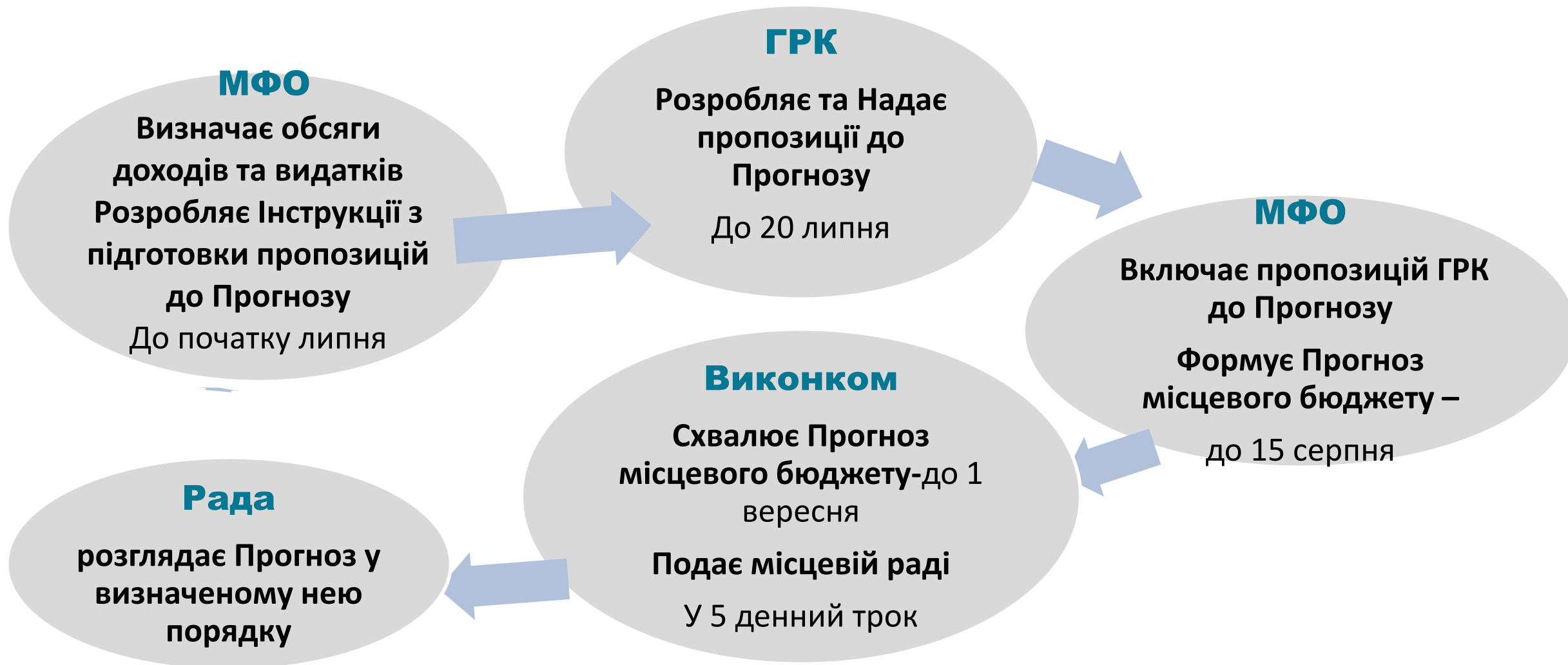
Оцінюють ефективність бюджетних програм та відповідають за результати використання бюджетних коштів

Хто такі інші учасники бюджетного процесу

Ними можуть бути:

- структурний підрозділ, до повноважень якого належать питання соціально-економічного розвитку;
  - інші структурні підрозділи виконавчого органу місцевої ради;
  - орган, що контролює справляння надходжень до бюджету;
  - територіальний орган статистики тощо
-
- **Готують та подають фінансовому органу інформацію, необхідну для складання Прогнозу, в терміни визначені Планом заходів зі складання прогнозу місцевого бюджету**
  - **Беруть участь у нарадах щодо складання Прогнозу (з питань відповідно до компетенції)**

Затверджується Мінфіном

Прогноз місцевого бюджету має містити:

- 1) основні **прогнозні показники економічного і соціального розвитку** відповідної території, враховані під час розроблення прогнозу бюджету територіальної громади;
- 2) загальні **показники доходів і фінансування** бюджету, повернення кредитів до бюджету громади, у разі їх надання, загальні **граничні показники видатків бюджету** та надання кредитів з місцевого бюджету (з розподілом на загальний та спеціальний фонди);
- 3) показники за **основними видами доходів**, що зараховуються до бюджету громади (з розподілом на загальний та спеціальний фонди);
- 4) показники **дефіциту (профіциту)**, показники за основними джерелами фінансування бюджету (з розподілом на загальний та спеціальний фонди), а також показники місцевого боргу, гарантованого територіальною громадою міста боргу і надання місцевих гарантій;
- 5) граничні показники **видатків** з бюджету громади **головним розпорядникам** бюджетних коштів (з розподілом на загальний та спеціальний фонди);
- 6) обсяги **капітальних вкладень** у розрізі інвестиційних проектів, визначені в межах загальних граничних показників видатків бюджету громади;
- 7) інші показники і положення, необхідні для складання проекту рішення про бюджет територіальної громади.

Бюджетні показники середньострокового прогнозу бюджету територіальної громади відповідно до **статті 75⁻¹ БКУ** визначаються з урахуванням положень та показників, визначених на відповідні бюджетні періоди:

- **Бюджетною декларацією**
та
- **прогнозом місцевого бюджету, схваленим у попередньому бюджетному періоді**

**Основні вимоги
до формування
прогнозних
бюджетних
показників**

Бюджетні показники середньострокового прогнозу бюджету територіальної громади відповідно до **статті 75⁻¹ БКУ** визначаються з урахуванням положень та показників, визначених на відповідні бюджетні періоди:

- **Бюджетною декларацією**
- **прогнозом місцевого бюджету, схваленим у попередньому бюджетному періоді**

Прогноз місцевого бюджету має містити:

- ✓ загальні показники доходів і фінансування бюджету, повернення кредитів до бюджету громади, у разі їх надання (з розподілом на загальний та спеціальний фонди);
- ✓ показники за **основними видами доходів**, що зараховуються до бюджету громади (з розподілом на загальний та спеціальний фонди);

ПРОГНОЗ Доходів

- Повинен ґрунтуватися на зважених макроекономічних припущеннях та враховувати фактичні показники минулих періодів.
- Має бути деталізованим. Бажано, щоб рівень деталізації доходів корелював з рівнем деталізації видатків.
- До прогнозів доходів окремим розділом необхідно готувати детальний аналіз щодо сукупних прогнозів та їх компонентів.

При розрахунку прогнозних показників за надходженнями **одночасно** відбувається:

- ✓ **аналіз** дохідної бази у звітному та плановому бюджетних періодах
- ✓ **уточнення** очікуваних надходжень до кінця поточного року
- ✓ **аналізуються можливі зміни** (відкриття або припинення діяльності підприємств, установ, малого бізнесу).

Враховуються прогнози макроекономічні показники **на три роки**, визначені у **Бюджетній декларації**

- ✓ індекс споживчих цін;
- ✓ індекс цін виробників;
- ✓ грошові доходи населення (номінальні та реальні);
- ✓ мінімальна заробітна плата та середньомісячна зарплата робітників і службовців;
- ✓ розмір 1 тарифного розряду за ЄТС;
- ✓ прожитковий мінімум;
- ✓ індекс реальної заробітної плати робітників і службовців;
- ✓ рівень зареєстрованого безробіття на кінець року.

Для початку роботи з прогнозування дохідної частини бюджету громади потрібна інформація:

- **програми соціально-економічного розвитку** області, та території громади, інші прогнозні і програмні документи ,
- **результати аналізу відхилень** від планових показників,
- **суми нарахованих та отриманих** у минулому році та протягом поточного року **платежів** з урахуванням встановлених податкових пільг,
- **динаміку** надходжень за три останні роки,
- **фонд оплати праці** найманих працівників,
- прогнозний **прибуток прибуткових комунальних підприємств**;
- **прогнозні розрахунки надходжень** від підприємств та установ, що були створені у поточному році;
- результати **виконання Плану заходів щодо наповнення бюджету громади** у попередніх та поточному роках;
- **статистичні показники**;
- **результати зустрічей з платниками, громадських слухань**;
- інші показники, що впливають на дохідну частину бюджету громади.

Прогноз дохідної частини бюджету громади на середньостроковий період слід розробляти з урахуванням:

- ✓ фактичного та очікуваного виконання в поточному році;
- ✓ розрахункових показників, що надаються органами ДПС;
- ✓ пропозиції органів, що контролюють справляння надходжень податків і зборів до місцевих бюджетів;
- ✓ фактичного виконання минулого року;
- ✓ власних прогнозів, прийнятих у минулих роках;
- ✓ зміни ПКУ, законодавчих актів та нормативних актів органів місцевого самоврядування;
- ✓ ставок податків, податкових пільг (*треба враховувати, що розміри ставок та податкові пільги, які були встановлені місцевими радами, що об'єдналися, могли бути різними*),
- ✓ збільшення обсягу надходжень шляхом активізації роботи з ДПС зі стягнення податкового боргу;
- ✓ інших резервів (*залучення до оподаткування землекористувачів, проведення інвентаризації земель та нормативно - грошової оцінки землі, результатів діяльності робочих груп з недопущення та відшкодування втрат доходів бюджету громади тощо*).

Загальні
рекомендації з
практичного
здійснення
прогнозування і
планування
доходів:

- **визначити джерела** доходів, з яких будуть складатися прогнози/плани;
- зібрати **фактичні дані** по кожному джерелу доходів принаймні за 3 останніх роки;
- **визначити основу** для прогнозу /плану (*почистити дані, виключивши разові, не грошові надходження чи відшкодування та переплати*);
- **використовувати інформацію** щодо прогнозних показників певних податків і зборів **від органів, які контролюють справляння** їх надходжень;
- **вибрати** та застосувати необхідний **метод прогнозування /планування**;
- **визначити, чи прийнятний попередній прогноз** доходів та відрегулювати його відповідно до змін, що можуть вплинути на дохід.

Хто має забезпечувати постійний контроль ?

- Органи, що контролюють справляння надходжень бюджету

Яким нормативним документом визначений перелік таких органів та податків, зборів, платежів, справляння яких вони контролюють?

- Додатком до постанови КМУ від **16.02.2012 р. № 106** у редакції постанови КМУ [від 09.12.2015 р. № 1019](#) (Перелік визначається відповідно до переліку кодів бюджетної класифікації в розрізі органів, що контролюють справляння надходжень бюджету)

Порядок обміну інформацією між органами, що контролюють справляння надходжень бюджету та ОМС

Постанова КМУ від 16.06.2021 № 627

Передавання за електронними повідомленнями з електронними підписами і електронною печаткою ДПС

- ✓ **ефективне планування** за джерелами надходжень
- ✓ **належне виконання** затверджених показників за доходами;
- ✓ **організація дієвої системи контролю** щодо надходжень до місцевих бюджетів.

- Інформаційна взаємодія - через ІАС «LOGICA».
- Суб'єкти: Мінфін, ДПС, Казначейство та ОМС
- ДПС до 10 числа місяця, що настає за звітним, передає до ІАС «LOGICA» інформацію в розрізі джерел доходів та платників про суми:
  - Нарахованих та сплачених податків, податкового богу, надміру сплачених податків до місцевого бюджету
  - списаного боргу;
  - Розстрочених і відстрочених платежів;
  - Наданих податкових пільг, втрати
- ОМС у 10 денний строк після прийняття рішення (але не пізніше 25 липня!) передає ставки земельного податку, єдиного податку платників I-II групи, податку на нерухоме майно, туристичного збору, за паркування і перелік всіх пільг

Мінфін є адміністратором ІАС «LOGICA» та забезпечує захист інформації з використанням власних каналів зв'язку

З 05 липня 2021 р- здійснюється безфайловий обмін між Мінфіном та учасниками ІАС «LOGICA»

як правило застосовуються *Excel* таблиці, вміст яких визначається у зручному для фахівців форматі.

Місцевий фінорган сам визначає прийнятний для себе формат

Рекомендація:

Зручно, якщо Таблиці містять інформацію щодо:

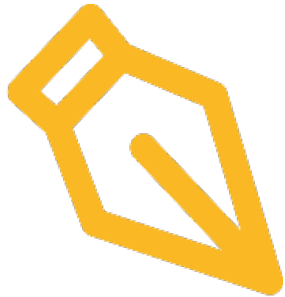
- темпів росту по роках,
- очікуваного надходження у поточному році,
- розраховані мінімальні, максимальні та відповідно визначені середні між ними показники,
- розрахований ДПС (або іншим органом, що відповідальний за справляння) прогностичний показник, з яким порівнювати свої визначені середні показники перед остаточним формуванням прогнозу дохідної частини бюджету громади.

Прогноз дохідної частини бюджету

Інформація –
у розділі IV
«Показники
доходів
бюджету»
показники –
в **Додатку 2** до
прогнозу
місцевого
бюджету.

- складається з використанням автоматизованої інформаційно-аналітичної системи
- з урахуванням положень та показників, визначених Бюджетною декларацією та попереднім прогнозом місцевого бюджету, а також відповідно до особливостей складання розрахунків до прогнозів місцевих бюджетів, доведених Мінфіном
- зазначаються дані :
  - річного звіту за попередній бюджетний період
  - затверджені розписом місцевого бюджету на поточний бюджетний період (з урахуванням усіх внесених змін станом **01 липня**) - на середньостроковий період (план) – за видами доходів
- показники наводяться у гривнях, з округленням до цілого числа
- код та найменування показників доходів, фінансування та місцевого боргу зазначаються відповідно до бюджетної класифікації
- нумерація розділів та додатків до прогнозу здійснюється у числовій послідовності

- ❖ По суті, виконання органами місцевого самоврядування своїх повноважень відбувається **шляхом здійснення видатків**.
- ❖ ОМС, реалізуючи на середньострокову перспективу бюджетну політику громади в частині видатків, повинні орієнтуватися на:
  - ✓ пріоритети програми соціально-економічного розвитку громади, визначені у **Стратегії та інших програмних документах**.

Такий підхід до планування видатків за принципами ПЦМ бюджетування забезпечить розподіл обмежених ресурсів громади за найбільш пріоритетними напрямками.

- ❖ Головним розпорядникам та виконавцям бюджетних програм надається більше повноважень діяти на власний розсуд при прийнятті рішень щодо розподілу конкретних бюджетних ресурсів при одночасному збільшенні відповідальності за результати діяльності.
- ❖ Процес середньострокового планування видатків прив'язаний до стадій бюджетного процесу.
- ❖ Процес має відбуватися згідно з бюджетним календарем, і важливо, щоб визначені бюджетні строки чітко виконувалися всіма учасниками бюджетного процесу.

Середньострокове планування видатків:

- ❖ діє межах:
- ✓ **фіскальної політики** громади, розрахованої на середньострокову перспективу (3 роки);
- ✓ **Стратегії** розвитку громади;
- ✓ напрямів діяльності головних **розпорядників** коштів, з урахуванням галузевих пріоритетів майбутніх видатків;
- ❖ охоплює **всі** доступні **ресурси** бюджету громади;
- ❖ визначає **майбутні витрати** на надання послуг за кошти бюджету територіальної громади, необхідні для втілення існуючої та нової стратегії, з тим, щоб визначені громадою сфери пріоритетності у середньостроковому періоді отримували адекватне фінансування.

Щороку

складається

ст. 75¹ БКУ

Прогноз видатків місцевого бюджету

Документ середньострокового бюджетного планування, що визначає показники місцевого бюджету на середньостроковий період і є основою для складання проекту видатків бюджету.

місцевим фінансовим органом спільно з іншими головними розпорядниками бюджетних коштів

відповідно до цілей та пріоритетів, визначених у прогнозних та програмних документах економічного і соціального розвитку України і відповідної території, та з урахуванням Бюджетної декларації

Організаційно-методологічні засади складання, включаючи Типову форму, визначаються Мінфіном

МФО

Визначає орієнтовні граничні показники видатків

Розробляє Інструкції з підготовки пропозицій до Прогнозу і граничні показники для ГРК

Здійснює аналіз та включає пропозиції ГРК до Прогнозу видатків

ГРК

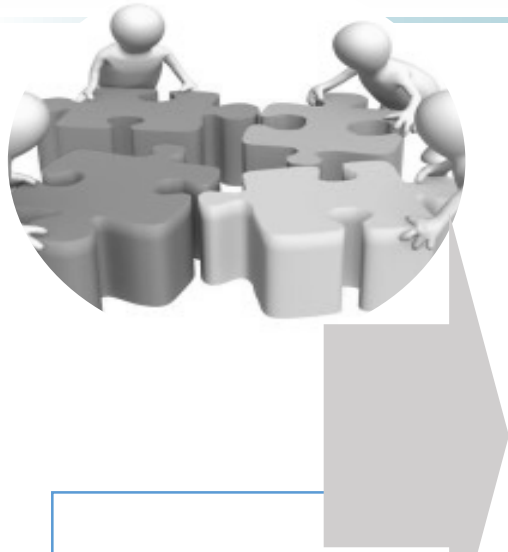
Готує та надає МФО пропозиції до Прогнозу
Із застосуванням ІАС «LOGICA».

ст. 75¹ БКУ Прогноз видатків місцевого бюджету

Показники визначаються з урахуванням положень та показників, визначених Бюджетною декларацією та прогнозом місцевого бюджету, схваленим у попередньому бюджетному періоді

- **має містити:**
- **граничні показники видатків місцевого бюджету та надання кредитів з місцевого бюджету головним розпорядникам бюджетних коштів (з розподілом на загальний та спеціальний фонди);**
- **обсяги капітальних вкладень у розрізі інвестиційних проектів, визначені в межах загальних граничних показників видатків місцевого бюджету та надання кредитів з місцевого бюджету;**
- **інші показники і положення, необхідні для складання проекту рішення про місцевий бюджет**

**ПРОГНОЗ
видатків
має:**

- забезпечувати належний **ступінь деталізації видатків**, необхідний для **включення пріоритетів бюджетної політики в середньостроковий план** і забезпечення можливості визначення **скорочення (коригування)** певних категорій видатків з метою досягнення цілей фінансової політики протягом середньострокового періоду.
- бути **деталізованим по роках** :
  - ✓ **за основними напрямками видатків** – державне управління, охорона здоров'я, освіта, соціальні видатки, культура, благоустрій тощо;
  - ✓ **за ГРК;**
  - ✓ **за бюджетними програмами;**
  - ✓ **за економічною класифікацією видатків** ТОЦО.

Що є базою

видатки у звітному та поточному бюджетних періодах

Що враховується

- ✓ темпи росту макропоказників (наприклад, індекси споживчих цін, індексу цін виробників) та соціальних стандартів (наприклад, мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму) у середньостроковому періоді
- ✓ зміни до бюджетного та галузевого законодавства (наприклад, реформи в галузях)
- ✓ затвердження нових місцевих програм
- ✓ видатки, що мають періодичний характер (наприклад, видатки на підготовку та проведення місцевих виборів, капітальні інвестиції)
- ✓ платежі, пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань **відображаються як надання кредитів з бюджету** - в обсягах платежів, термін сплати яких настав та в обсягах 50% платежів - термін сплати яких настає у відповідному бюджетному періоді

З чим працювати Місцевому фіноргану:

- **Бюджетна декларація** (в частині розміру мінімальної заробітної плати та посадового окладу працівника I-го тарифного розряду ЄТС, розміру прожиткового мінімуму, коефіцієнтів росту тарифів на енергоносії, індекс споживчих цін, індекс цін виробників тощо)
- **Прогноз економічного і соціального розвитку України / території** на відповідні роки
- **Звіти Казначейства** за поточний та попередні бюджетні періоди
- **Інформація Державної служби статистики**
- **Зведення по мережі, штатах і контингентах** установ, що фінансуються з місцевих бюджетів
- **Нормативно-правові акти**, які регулюють питання з оплати праці, у сфері визначення допомог, стипендій, інших соціальних виплат, тарифів на енергоносії та комунальні послуги
- **Інструкція** про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (наказ МФУ від 20.04.2015 № 449)
- **Офіційна звітність** щодо фактичних обсягів споживання енергоносіїв та комунальних послуг

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Для здійснення середньострокового планування видатків необхідно:

➤ **оцінити обсяг ресурсу на поточні видатки бюджету, у першу чергу - на заробітну плату та соціальні виплати населенню;**

➤ **обов'язково враховувати**

✓ індекс інфляції,

✓ індекс реальної заробітної плати, та розмір мінімальної заробітної плати,

✓ першого тарифного розряду за Єдиною тарифною сіткою,

✓ прожиткового мінімуму;

➤ **проаналізувати різницю між попереднім прогнозом і реальними показниками**

➤ **Проаналізувати звіти (дані) моніторингу та оцінку вже існуючих бюджетних програм.**

Це необхідно з метою включення до проекту середньострокового бюджету найбільш ефективних бюджетних програм, як існуючих, так і нових (у тому числі замість тих, що виявилися неефективними).

Для відбору найбільш ефективних бюджетних програм, які можуть бути включені до прогнозу важливо здійснити аналіз видатків для визначення найменш затратного способу реалізації бюджетної програми;

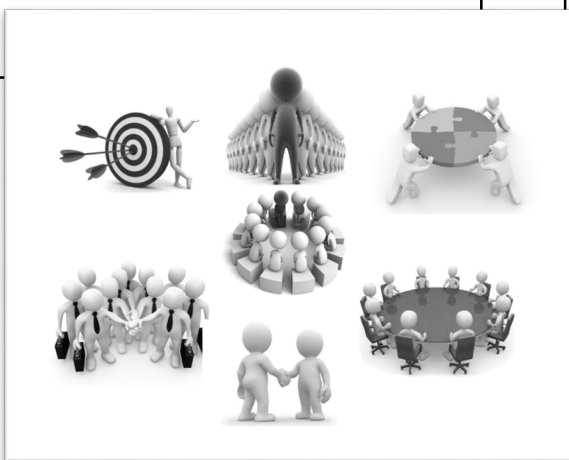
➤ **підключати метод гендерного бюджетування.**

Узагальнені рекомендації з практичного здійснення прогнозування видатків:

- **Обмежити неприоритетні видаткові повноваження, як на рівні головних розпорядників коштів, так і розпорядників нижчого рівня та одержувачів.** Обмеження потрібне насамперед з метою спрямування цих обмежених фінансових ресурсів на реалізацію пріоритетних програм соціально економічного розвитку громади.
- **Провести оцінку існуючих бюджетних програм з метою виявлення неефективних програм за допомогою аналізу результатів моніторингу і оцінки**

Узагальнені рекомендації з практичного здійснення прогнозування видатків

- **Оцінити реальні ресурси** (у тому числі міжбюджетні трансферти), які може мати місцевий бюджет на наступний рік та середньострокову перспективу. Врахувати макроекономічні тенденції на середньострокову перспективу (рівень інфляції, мінімальної заробітної плати тощо).
- **Визначити пріоритети у видатковій політиці ОМС** на середньострокову перспективу:
  - ✓ встановити які стратегічні цілі будуть пріоритетними у середньостроковій перспективі,
  - ✓ визначити, рішення яких проблем потребуватиме першочергової підтримки у плановому та наступних за плановим двох бюджетних періодах

Особливу увагу приділити розподілу коштів бюджету розвитку.

Узагальнені рекомендації для ГРК з практичного здійснення прогнозування видатків:

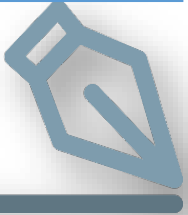

- **Здійснити оптимізацію бюджетних коштів і програм** (шляхом оптимізації бюджетних установ та витрат на реалізацію програм)
- **Розподілити бюджетні ресурси на дві частини:**
  - ✓ перша - на продовження реалізації постійно існуючих (базис) бюджетних програм, та програм, за результатами оцінки яких доведено їх ефективність;
  - ✓ друга - на нові бюджетні програми (за умови складання попередньої оцінки їхньої доцільності та ефективності)
- **Сформулювати бюджетні програми та визначити обсяги видатків за програмами на плановий період та на середньострокову перспективу (у розрізі економічної класифікації видатків, ГРК)**

- стратегія розвитку відповідної території;
- галузеві регіональні / місцеві програми
- річний звіт про виконання місцевого бюджету за попередній бюджетний період;
- інформація про досягнення цілей державної політики, з показниками досягнення цілей за результатами попереднього бюджетного періоду;
- звіти про виконання паспортів бюджетних програм за попередній бюджетний період;
- розпис місцевого бюджету на поточний бюджетний період (з урахуванням усіх внесених змін станом 01 липня року, що передує плановому);
- паспорти бюджетних програм на поточний бюджетний період;
- прогноз місцевого бюджету, схвалений у попередньому бюджетному періоді;
- план діяльності головного розпорядника на середньостроковий період;
- інша інформація, визначена фінорганом

Які
матеріали
надають ГРК
до
пропозицій
до Прогнозу

- **Пропозиції** щодо показників видатків та надання кредитів в розрізі бюджетних програм за функціональною та економічною класифікаціями
- **Розрахунки видатків** за формами, наданими місцевим фінансовим органом, та фінансово-економічні обґрунтування до них
- **Пропозиції** щодо передачі бюджетних програм від одного ГРК іншому
- Інші положення і показники, необхідні для складання прогнозу місцевого бюджету

Перед прогнозуванням коштів на нові бюджетні програми

спочатку спрогнозувати обсяг видатків, пов'язаних із постійними програмами та продовженням вже існуючих бюджетних програм *(за умови їх ефективності)*

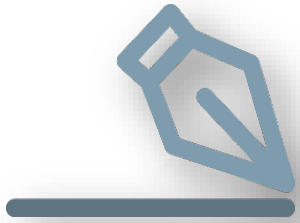
Враховується

- ✓ **фонд оплати праці**, його структура та динаміка за ряд років
- ✓ **середньорічна штатна чисельність** працівників бюджетних установ, зміни в її динаміці та структурі в середньостроковому періоді
- ✓ **розмір середньої заробітної плати**
- ✓ **розмір мінімальної заробітної плати та посадового окладу** працівника I-го тарифного розряду ЄТС, встановлених на 1 січня відповідного року
- ✓ **розміри посадових окладів посадових осіб місцевого самоврядування та інших працівників у відповідних сферах**
- ✓ **індексація заробітної плати**
- ✓ **розмір нарахувань на фонд оплати праці** (сплата єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, нарахованого відповідно до законодавства)

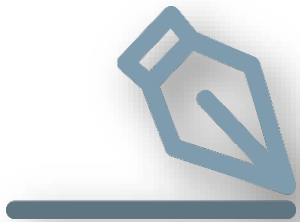
Враховуються

- ✓ фактичні видатки на оплату енергоносіїв у звітному та поточному році
- ✓ фактичне споживання енергоносіїв (в натуральних показниках)
- ✓ структура у розрізі видів енергоносіїв
- ✓ діючі тарифи на енергоносії, їх динаміка
- ✓ середні коефіцієнти зростання тарифів за видами енергоносіїв (індекс цін виробників)

Прогнозний обсяг видатків на капітальні видатки

Враховуються

- ✓ **ПОТОЧНИЙ** стан забезпеченості обладнанням та предметами довгострокового користування
- ✓ **наявність кошторисної документації** на проведення капітального ремонту, **акти та заключення** відповідних органів, які підтверджують аварійність споруд та будівель
- ✓ **пріоритети розвитку**, визначені регіональними/місцевими програмами економічного і соціального розвитку території, цільовими програмами в частині реалізації інвестиційних проєктів
- ✓ **рівень будівельної готовності** об'єктів, джерела фінансування
- ✓ наявність **проектно-кошторисної документації**, експертиза якої проведена, відповідність вартості будівельних робіт затвердженим державним будівельним нормативам)

ст. 75¹ БКУ

- Мінфін розробляє Методичні рекомендації та Типову форму;
- місцевий фінансовий орган розробляє Інструкцію, визначає терміни подання інформації і доводить (листом) до ГРК;
- усі ГРК повинні дотримуватися визначених Інструкцією вимог

Які вимоги до пропозицій ГРК

- ✓ здійснення розрахунків видатків;
- ✓ визначення ГРК цілей державної політики, реалізацію яких він забезпечуватиме та показників їх досягнення;
- ✓ надання обґрунтувань стосовно додаткових витрат, пов'язаних з досягненням цілей державної політики; щодо необхідності передачі окремих бюджетних програм від одного ГРК до іншого тощо

Інструкції для ГРК можуть запроваджувати додаткові фінансові обмеження організаційні та інші вимоги

Наказ Мінфіну від **23.06.2021 № 365** «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення підготовки пропозицій до прогнозу місцевого бюджету» - **Типова форма** і рекомендації

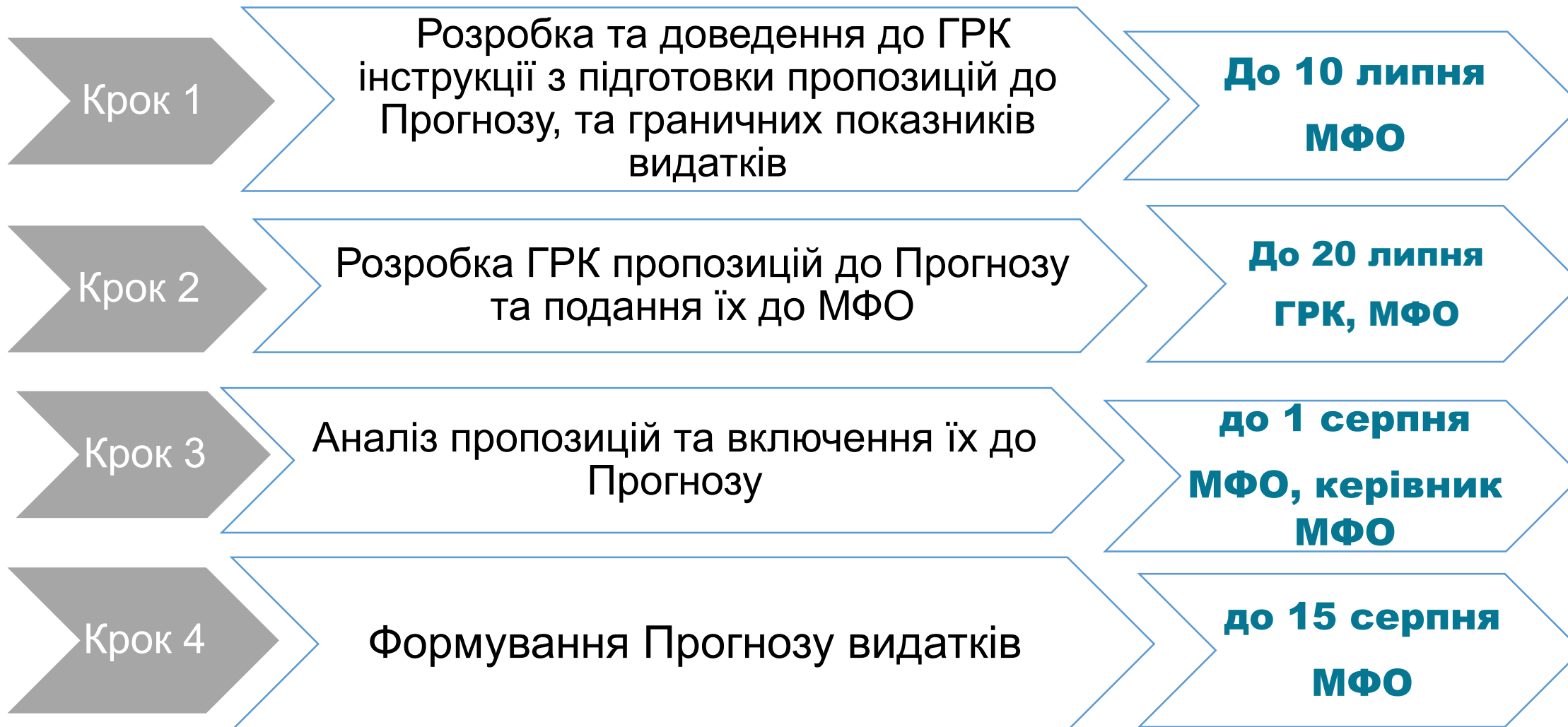
Наказ
Мінфіну від
23.06.2021
№ 365

- складаються з використанням автоматизованої інформаційно-аналітичної системи «LOGICA» .
- У прогнозі місцевого бюджету зазначаються дані:
  - ✓ за попередній бюджетний період (звіт) – дані річного звіту;
  - ✓ **Затверджено на поточний** бюджетний період – показники з урахуванням усіх внесених змін **станом 01 липня**;
  - ✓ на середньостроковий період (**план**) – розподіл орієнтовних граничних показників **на середньостроковий бюджетний період**.
- Вартісні показники прогнозу місцевого бюджету наводяться у гривнях, з округленням до цілого числа

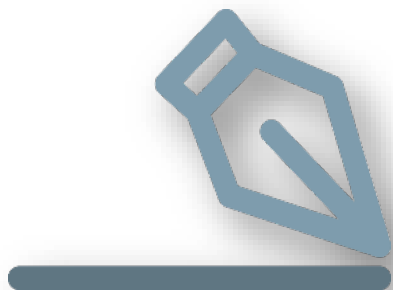
- **Зазначаються код та найменування:**
  - ✓ **місцевого бюджету** - відповідно до довідника місцевих бюджетів, затвердженого Мінфіном
  - ✓ **показників доходів, фінансування** - відповідно до бюджетної класифікації (наказ МФУ №11 від 14.01.2011 зі змінами https://zakononline.com.ua/documents/show/128643_673400);
  - ✓ **показників видатків та надання кредитів** з місцевого бюджету - відповідно до Програмної та Типової програмної класифікацій видатків та кредитування місцевого бюджету, затверджених Мінфіном (наказ МФУ №793 від 20.09. 2017 зі змінами <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0793201-17#Text>);
  - ✓ **головних розпорядників коштів** - згідно з Типовою відомчою класифікацією видатків та кредитування місцевого бюджету (наказ МФУ №11) та установчими документами

Наказ
Мінфіну від
23.06.2021
№ 365

ІНСТРУКЦІЯ
щодо
складання
прогнозу
місцевого
бюджету

Фінорган складає прогноз місцевого бюджету згідно з Типовою формою прогнозу місцевого бюджету та **Порядком оформлення текстової частини прогнозу місцевого бюджету та додатків до нього, затвердженими наказом МФУ**

Наказ Мінфіну від 02.06.2021 № 314 «Про затвердження Типової форми прогнозу місцевого бюджету та Інструкції щодо його складання»

ІНСТРУКЦІЯ щодо складання прогнозу місцевого бюджету

Наказ Міністерства
від 02.06.2021
№ 314

- Прогноз місцевого бюджету складається з використанням автоматизованої інформаційно-аналітичної системи .
- У прогнозі місцевого бюджету зазначаються дані:
  - ✓ за попередній бюджетний період (звіт) – дані річного звіту;
  - ✓ Затверджено на поточний бюджетний період – показники з урахуванням усіх внесених змін станом **01** липня;
  - ✓ на середньостроковий період (**план**) – показники за видами доходів та розподіл орієнтовного граничного показника **на середньостроковий бюджетний період**.
- Вартісні показники прогнозу місцевого бюджету наводяться у гривнях, з округленням до цілого числа

**ІНСТРУКЦІЯ
щодо
складання
прогнозу
місцевого
бюджету**

Наказ Мінфіну від
02.06.2021 № 314

▪ **Зазначаються код та найменування:**

- ✓ **місцевого бюджету** - відповідно до довідника місцевих бюджетів, затвердженого Мінфіном
- ✓ **показників доходів, фінансування** - відповідно до бюджетної класифікації (наказ МФУ №11 від 14.01.2011 зі змінами https://zakononline.com.ua/documents/show/128643_673400);
- ✓ **показників видатків та надання кредитів** з місцевого бюджету - відповідно до Програмної та Типової програмної класифікацій видатків та кредитування місцевого бюджету, затверджених Мінфіном (наказ МФУ №793 від 20.09. 2017 зі змінами <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0793201-17#Text>);
- ✓ **головних розпорядників коштів** - згідно з Типовою відомчою класифікацією видатків та кредитування місцевого бюджету (наказ МФУ №11) та установчими документами

ІНСТРУКЦІЯ щодо складання прогнозу місцевого бюджету

Наказ Мінфіну від
02.06.2021 № 314

- Містить **текстову частину (9 розділів)** та **додатки (12 додатків)**, які є невід'ємною складовою частиною цього прогнозу.
- **Нумерація** розділів , пунктів текстової частини прогнозу, додатків здійснюється **у числовій послідовності**
- Додатки заповнюються та додаються до прогнозу місцевого бюджету **виключно за наявності інформації**, яка міститься у цих додатках.
- У разі відсутності інформації, необхідної для заповнення будь якого із додатків, **порядок додатків та нумерація**, визначена Типовою формою прогнозу місцевого бюджету, **не змінюється**, а також зазначається інформація про відсутність таких додатків

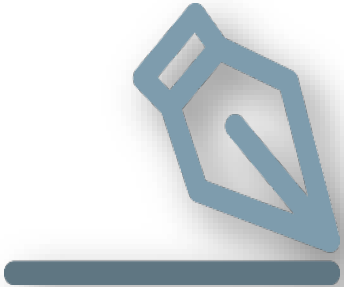
ІНСТРУКЦІЯ щодо складання прогнозу місцевого бюджету

Наказ
Мінфіну від
02.06.2021 №
314

- складається на основі поданих ГРК пропозицій до прогнозу
- **ФІНОРГАН** подає сформований прогноз **виконавчим органам** відповідних місцевих рад не пізніше **15 серпня** року, що передує плановому.
- **ВИКОНАВЧІ ОРГАНИ** відповідних місцевих рад **забезпечують**:
  - **розгляд** поданого фінорганом прогнозу місцевого бюджету;
  - **схвалення** до **01 вересня** року, що передує плановому
  - **подання у п'ятиденний строк** після схвалення разом із фінансово-економічним обґрунтуванням **до відповідних місцевих рад** для розгляду у порядку, визначеному відповідними радами;
  - **оприлюднення у п'ятиденний строк** після схвалення прогнозу місцевого бюджету
- ❖ **Із дня схвалення прогнозу місцевого бюджету втрачає чинність прогноз місцевого бюджету, схвалений у попередньому бюджетному періоді.**
- ❖ **Прогноз у п'ятиденний строк** після його схвалення виконавчими органами та подання до відповідних місцевих рад **фінорган подає, з використанням автоматизованої інформаційно-аналітичної системи, до Мінфіну**

Розділ I Інформація щодо:

Наказ Мінфіну
від 02.06.2021 №
314

- ❖ **нормативних актів, на яких ґрунтується Прогноз на середньостроковий період**
(БКУ, Бюджетна декларація, попередні прогнози, звіти тощо)
- ❖ **відповідність цілям та пріоритетам, визначених у прогнозних та програмних документах соцекономрозвитку України і відповідної території**
- ❖ **мети Прогнозу місцевого бюджету, як документу середньострокового бюджетного планування**
(мета має дотримувати взаємозв'язок Прогнозу бюджету із цілями стратегічних документів та спрямована на ефективне управління коштами)

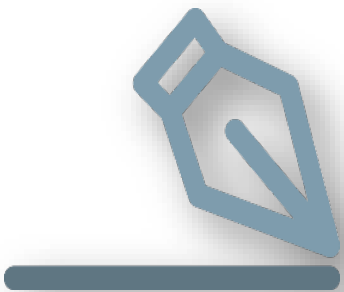
Розділ I Інформація щодо:

Наказ Мінфіну
від 02.06.2021 №
314

- ❖ **основних завдань бюджетної політики відповідної території на середньостроковий період**
(мають передбачати шляхи досягнення мети, визначати загальний підхід до реалізації, наміри ОМС стосовно підвищення якості та прозорості управління місцевими фінансами)

Мету і завдання прогнозу місцевого бюджету **доцільно** доводити до ГРК разом з орієнтовними граничними показниками видатків та надання кредиті

- ❖ **цілей та очікуваних результатів, яких планується досягти у середньостроковій перспективі в рамках виконання завдань Прогнозу**

Розділ I Інформація щодо:

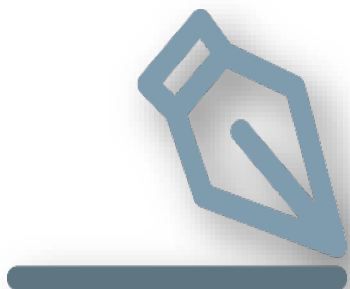
❖ **можливих ризиків невиконання прогностичних показників та заходів з мінімізації впливу фіскальних ризиків на показники бюджету**

Як визначати ризики

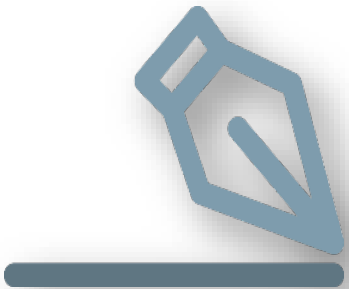
Через:

- ✓ визначення факторів, що впливають на обсяг доходів і видатків, якість надання послуг,
- ✓ аналіз, наскільки може змінитися оцінка цих факторів внаслідок певних обставин, на які впливає, або не впливає ОМС

Розділ I Інформація щодо:

Наказ
Мінфіну від
02.06.2021 №
314

? Як ідентифікувати ризики

- ✓ значні
- ✓ середні
- ✓ незначні

Можливі ризики невиконання показників:

- 1. ризики зовнішнього середовища** (ризик інфляції, ризик зниження платоспроможності платників податків, ціновий ризик тощо)
- 2. ризики, які бюджетна система генерує сама** (*ризик ритмічності надходжень (витрат), ризик структури доходів/ витрат) бюджету, ризик залежності від зовнішніх джерел тощо*)
- 3. ризики імовірні, або випадкові** (*помилки, непередбачуваності ситуації, економічної кризи, пандемії*)

Якими можуть бути заходи з мінімізації впливу ризиків

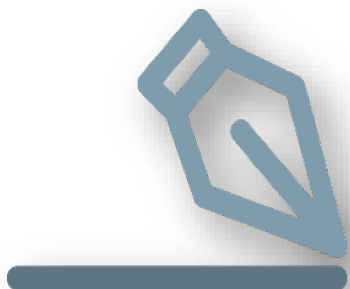
Розділ I Інформація щодо:

Наказ Мінфіну від
02.06.2021 № 314

- управлінського та фінансового характеру
- вартісні і такі, що не мають вартісної оцінки

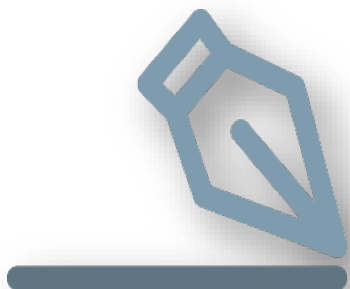
Заходи з мінімізації впливу можуть повторюватись за різними рейками

❖ інших положень та показників, які стосуються цього розділу Прогнозу

Розділ II Інформація щодо:

Наказ Мінфіну
від 02.06.2021 №
314

❖ **поточного стану соцекономрозвитку відповідної території та очікуваних результатів їх досягнення до кінця поточного року**

ОПИС:

- **стану за 6 місяців поточного року та очікуване за поточний рік**
- **загальних параметрів соцекономрозвитку**
- **деталізованих елементів соцекономрозвитку:**
  - *за основними видами продукції виробництва у натуральному / вартісному обсязі (грн) / на одну особу / у порівнянні з аналогічними показниками за 6 місяців попереднього року, причини зростання / скорочення обсягів;*
  - *- ситуація з зайнятістю та оплатою праці тощо*
- **сценарію макроекономічного прогнозу, врахованого у розрахунках**
- **причини позитивних / негативних тенденцій до кінця року у відповідній сфері**

Розділ II Інформація щодо:

Наказ Мініну
від 02.06.2021
№ 314

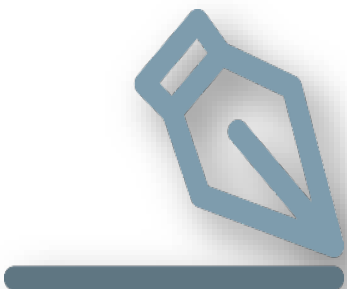
❖ цілей та пріоритетів соціально-економічного розвитку відповідної території на середньостроковий період

Цілі та пріоритети мають:

- ✓ описувати дії ОМС, спрямовані на вирішення економічних, соціальних, екологічних проблем.
- ✓ відобразити бажане, задоволення потреб і запитів громади, її мешканців, соціальних груп за допомогою використання наявних ресурсів

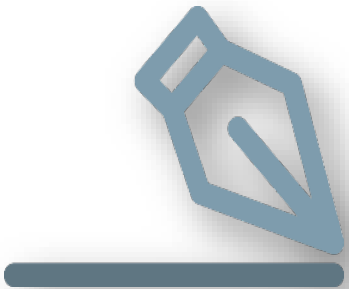
Приклади цілей:

- підвищення рівня життя населення,
- зменшення рівня тіньової економіки,
- залучення інвестицій у громаду тощо.

Розділ II Інформація щодо:

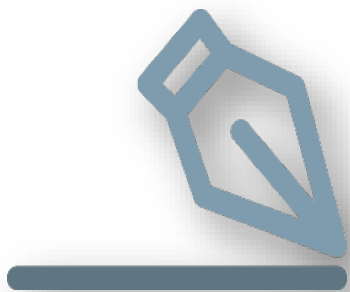
Наказ Мінфіну
від 02.06.2021
№ 314

- ❖ **основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України та основних прогнозних показників розвитку території, відповідно до яких сформовано Прогноз**
  - **Макропоказники** - ВВП (у % до попереднього року)
  - **Показники громади** - мають бути реалістичними і характеризувати галузі, що становлять основу економіки території; обсяг та індекси реалізованої продукції, фонд оплати праці, середньомісячна заробітна плата тощо
  - **Показники Бюджетної декларації** - податкової політики; розмір мінімальної заробітної плати та прожитковий мінімум; посадовий оклад працівника I тарифного розряду за ЄТС; міжбюджетні трансферти тощо
- ❖ **інших положень та показників, які стосуються цього розділу Прогнозу**

Розділ III Інформація щодо:

Наказ Мінфіну
від 02.06.2021 №
314

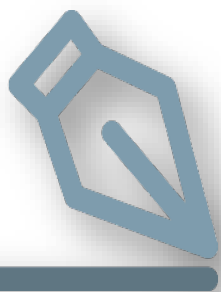

- ❖ загальних показників доходів і фінансування бюджету, повернення кредитів до бюджету, загальних граничних показників видатків бюджету та надання кредитів з бюджету:
  - ✓ *податкова база, структура **доходів** бюджету ТГ, основні бюджетоутворюючі податки, їх динаміка, прогнозні втрати від пільг, списання боргу, зміна кількості платників податків, робочих місць, зареєстрованих ФОП, проведення інвентаризації земельних ділянок та нормативно-грошової оцінки земель, результати, які очікується досягти в результаті реалізації пріоритетних завдань та заходів, кількісні та якісні показники, зростання податкових надходжень (збільшення доходів у розрізі їх видів, зменшення податкового боргу (у %)*
  - ✓ *фактори, що мають вплив на **видатки** – мін. зарплата, реформи в галузях тощо)*

Розділ III Інформація щодо:

Наказ
Мінфіну від
02.06.2021
№ 314

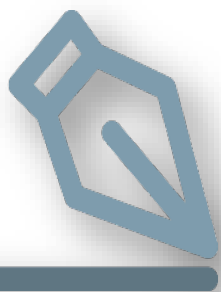
- ❖ врахування положень та показників, визначених Прогнозом, схваленим у попередньому бюджетному періоді та пояснення відхилень показників Прогнозу введення показників, схвалених у попередньому бюджетному періоді *(у разі наявності відхилень пояснити причини та наслідки (збільшення/зменшення доходів/видатків).*

Враховувати ст. 75-1 БКУ щодо можливості відхилення прогнозу:

- ✓ відхилення оцінки прогнозних макропоказників та прогнозних показників соцекономрозвитку відповідної території (зміна індексу споживчих цін, індексу цін виробників, фонду оплати праці тощо)
- ✓ відхилення показників, визначених рішенням про місцевий бюджет
- ✓ прийняття нових законодавчих та іншим нормативно-правових актів, рішень, що впливають на показники прогнозу (прийняття цільової програми, зміна ставок місцевих податків і зборів тощо).
- ❖ факторів, що вплинули на зміну показників Прогнозу, та наслідки такого впливу

Розділ IV Інформація щодо:

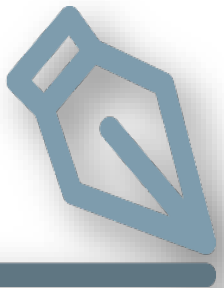
Наказ
Мінфіну від
02.06.2021
№ 314

- ❖ нормативно-правових актів, їх окремих положень, відповідно до яких сформовано дохідну частину
- ❖ впливу на показники доходів місцевого бюджету змін до нормативно-правових актів, змін в адміністративно-територіальному устрої, зміни місцезнаходження суб'єктів господарювання – платників податків тощо
- ❖ пріоритетні завдання і заходи, що спрямовані на збільшення податкової бази, та очікувані результати їх реалізації
(зміна кількості платників податків, робочих місць, зареєстрованих ФОП, проведення інвентаризації земельних ділянок та нормативно-грошової оцінки земель)
- ❖ основних бюджетоутворюючих платників податків до місцевого бюджету
- ❖ прогнозних втрат місцевого бюджету внаслідок наданих пільг зі сплати податків та зборів
- ❖ інших положень та показників, які стосуються цього розділу прогнозу

Розділ V Інформація щодо:

Наказ
Мінфіну від
02.06.2021
№ 314

❖ показників фінансування:

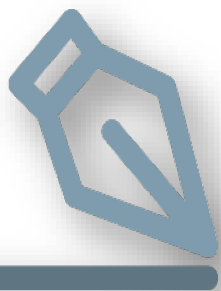
- показники дефіциту (профіциту) місцевого бюджету та аналіз інформації щодо ендогенних чинників, які обумовлюють їх наявність
- обґрунтування доцільності залучення додаткового фінансового ресурсу до бюджету (здійснення запозичень)
- очікувані результати (економічний ефект) від здійснення запозичень □

❖ показників місцевого боргу

- структура боргу
- оцінка (із розрахунками) щодо спроможності бюджету погасити місцевий борг та виконувати гарантійні зобов'язання
- строки погашення боргу
- заходи з управління місцевим боргом із зазначенням документу, яким їх затверджено чи планується затвердити

Розділ VI Інформація щодо:

Наказ
Мінфіну від
02.06.2021
№ 314

- норм бюджетного і галузевого законодавства
- цілей державної політики у відповідній сфері
- тенденцій змін у напрямках діяльності, які плануються у середньостроковій перспективі, та їх обґрунтування
- тенденцій змін, які планується здійснити у рамках забезпечення функціонування та розвитку галузей бюджетної сфери (державне управління, освіта, соцзахист та забезпечення, культура, спорт) та інших сфер діяльності у середньостроковій перспективі
- змін у мережі бюджетних установ та закладів, структурі та чисельності їх працівників, кількості споживачів публічних послуг та їх вплив на показники видатків
- врахування гендерних аспектів

Додаток I

Загальні показники бюджету

Підсумкові дані за **Розділом I** (загальні показники надходжень) та **Розділом II** (загальні граничні показники видатків та надання кредитиву) повинні бути збалансовані по роках, окремо по загальному та спеціальному фондах

Відповідність показників в інших додатках:

- ✓ **Показники доходів** (з міжбюджетними трансфертами) = підсумковим показниками **Додатка 2**
- ✓ **Показники фінансування** = підсумковим показникам **Додатка 3**
- ✓ **Показники видатків** (з міжбюджетними трансфертами) = підсумковим показникам **Додатка 6**
- ✓ **Показники повернення та надання кредитів** = відповідним показникам **Додатка 8**

Додаток 2

Показники доходів бюджету

Складається з трьох розділів:

розділ I - доходи (без урахування міжбюджетних трансфертів)

розділ II - трансферти з державного бюджету

розділ III - трансферти з інших місцевих бюджетів

Відповідність показників в інших додатках:

- ✓ Підсумкові показники Додатка 2 = показникам доходів розділу I Додатка 1
- ✓ Показники розділу II та III Додатка 2 = підсумковим показникам Додатка 11

Додаток 3

Показники
фінансува
ння
бюджету

Складається з двох розділів:

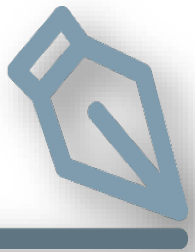
розділ I - - фінансування за типом кредитора

розділ II - фінансування за типом боргового зобов'язання

Підсумкові показники розділу I та розділу II повинні відповідати одне одному

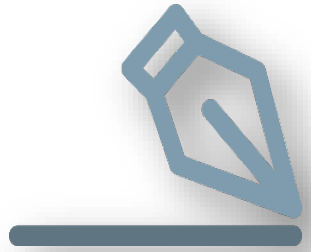
Відповідність показників в інших додатках:

- ✓ **Підсумкові показники Додатка 3 = показникам фінансування розділу I Додатка 1**

Додаток 4

Показники місцевого боргу

Відображаються показники внутрішнього та зовнішнього боргу
Показники зазначаються в національній валюті
Борг в іноземній валюті зазначається у відповідних грошових одиницях та у гривневому еквіваленті по курсу НБУ

Обсяг місцевого боргу відображається на кінець звітного періоду

Додаток 5

Кошти на виконання **гарантованих зобов'язань** з платежів передбачаються у відповідному бюджетному періоді, у якому настає термін сплати, у обсягах: • за договорами, за якими вже настав гарантійний випадок - в обсязі платежів • за іншими договорами - не менше 50% суми платежів

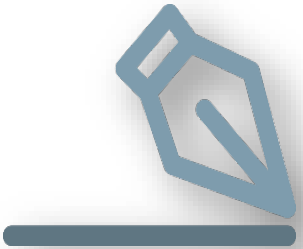
Додаток 6

**Граничні показники
видатків бюджету та
надання кредитів з
бюджету головним
розпорядникам коштів**

Показники відображаються у розрізі головних розпорядників коштів без деталізації за бюджетними програмами

Відповідність показників в інших додатках:

- ✓ Підсумкові показники Додатка 6 = підсумковим показникам видатків Додатка 7 + показники надання кредитів Додатка 8
- ✓ Підсумкові показники Додатка 6 = показникам видатків розділу II Додатка 1

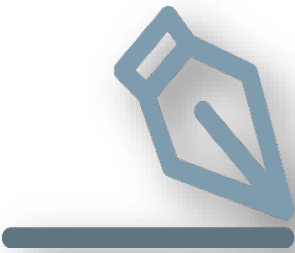

Додаток 7

**Граничні показники
видатків бюджету за
Типовою програмною
класифікацією видатків
та кредитування
місцевого бюджету**

- ✓ Граничні показники видатків відображаються за ТПКВКМБ без детального розподілу за бюджетними програмами та без розділу «Кредитування»
- ✓ Міжбюджетні трансферти іншим місцевим бюджетам зазначаються без розподілу за видами та бюджетними програмами
- ✓ Окремим рядком виділяється реверсна дотація

Відповідність показників в інших додатках:

-
- ✓ Підсумкові показники Додатка 7 = обсягу видатків (з міжбюджетними трансфертами) у розділі I Додатка 1
  - ✓ Показники міжбюджетних трансфертів додатка 7 = підсумковим показникам Додатка 12

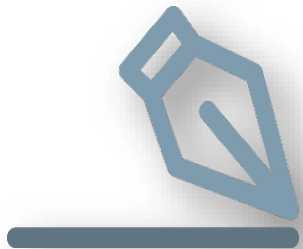
Додаток 8

Граничні показники кредитування бюджету за Типовою програмною класифікацією видатків та кредитування місцевого бюджету

- ✓ Відображаються показники повернення / надання кредитів за кодами ТПКВКМБ

Відповідність показників в інших додатках:

- ✓ Показники повернення кредитів у Додатку 8 = показникам повернення кредитів у розділі I Додатка 1
- ✓ Показники надання кредитів у Додатку 8 = показникам надання кредитів у розділі II Додатка 1

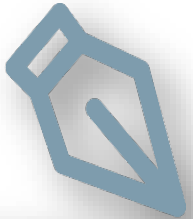

Додаток 9

Показники бюджету розвитку

складається з двох розділів:

- ✓ розділ I - Надходження бюджету розвитку
- ✓ розділ II - Витрати бюджету розвитку

Додаток 10

Обсяги капітальних вкладень бюджету у розрізі інвестиційних проектів

зазначаються:

- назва ГРК, відповідального виконавця та бюджетної програми згідно з ТПКВКМБ
- загальний період реалізації проекту - загальна вартість проекту
- очікуваний рівень готовності проекту на кінець середньострокового періоду

Додатки 11 і 12

Додаток 11 «Показники міжбюджетних трансфертів з інших бюджетів»

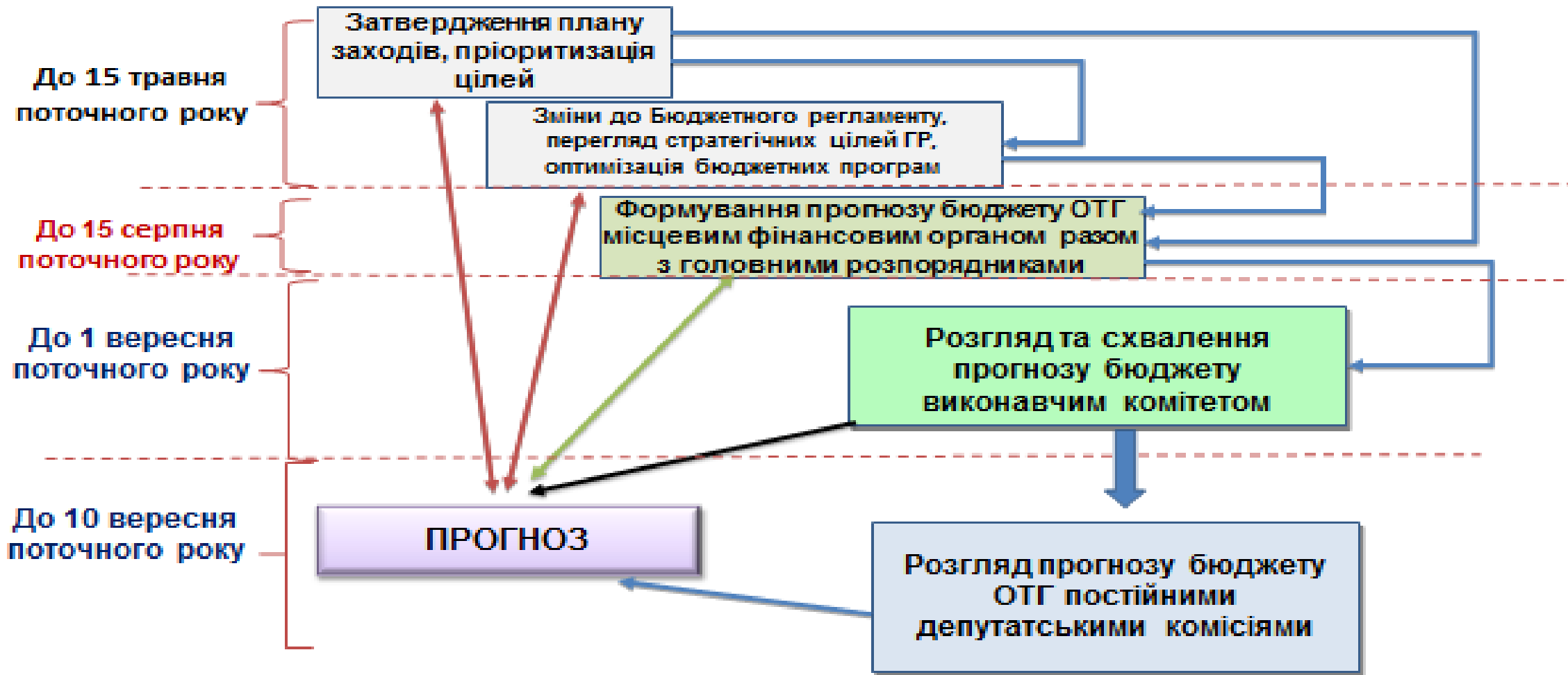
Додаток 12 «Показники міжбюджетних трансфертів іншим бюджетам»

Показники відображаються у додатках за роками середньострокового бюджетного періоду:

- у розрізі видів трансфертів (дотації, субвенції) та бюджетів
- окремо за загальним (розділ I) та спеціальному (розділ II) фондами

Відповідність показників в інших додатках:

- ✓ **Загальний обсяг міжбюджетних трансфертів у Додатку 11 = сумі показників трансфертів, відображених у розділах II та III Додатка 2**
- ✓ **Загальний обсяг міжбюджетних трансфертів у Додатку 12 = показникам трансфертів у Додатку 7**

Дорожня карта основних заходів щодо складання прогнозу бюджету територіальної громади

ПОСІБНИК
**«ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛІСНОГО
СЕРЕДНЬОСТРОКОВОГО ПЛАНУВАННЯ
БЮДЖЕТУ ТГ»**

Посилання на ресурс:

https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/584/Програма_USAID_DOBRE._Посібник_по_середньостроковому_плануванню..pdf

Дякую за увагу!